

Røbstæderne. Men uagtet man saaledes fra Lovgivningsmagtens Side i den senere Tid har fraveget det i Anordningen af 1814 godkendte Princip, er det jo dog en Kendsgerning, at Skoleudviklingen paa Landet og i Røbstæderne til Dato har været højt forskellig. I Røbstæderne ere vi jo — det tør jeg vel sige uden at tillægge Røbstæderne nogen særlig stor Værdi derfor — paa mangfoldige Omraader kommen til det Standpunkt, som det foreliggende Lovforslag søger at gennemføre og sanktionere. Vi have i alt Fald i de fleste Røbstæder gjort alt muligt for at højne Undervisningen, vi have i de fleste Røbstæder forbedret Lærerlønningerne, vi have i mange Røbstæder med store Befolninger opført ny og til Tidens Fordringer svarende Skolebygninger; ja, jeg kan sige, at det for den største Del af Landets Byraad har været en Værsfag at staa højt med Hensyn til deres Skolevæsens Udvikling. Men det har kostet Penge, mange Penge, og efter min Opfattelse paa enkelte Steder mere, end der egentlig strengt taget kunde forsvares; men man er gaaet ud fra, at Anvendelsen af Pengene ikke kunde være bedre, end naar de indenfor passende Grænser bleve anvendte paa Oplysningens Fremme. Naar man imidlertid ved, at flere Røbstadkommuner i dette Øjeblik have Skoleudgifter, som, naar man regner Forrentning og Amortisation af de paa Skolebygninger anvendte Kapitaler med, ere oppe paa 4—5 Kr. pr. Individ, vil det erkendes, at det er en meget stor og overvældende Byrde, som der kunde være fuld Anledning for Staten til at lette Kommunerne noget for. Vi havde i Fjor en Forhandling om et ekstraordinært Tilskud til Kommunerne af et saakaldet Overstud, som skulde fremkomme paa Finansloven; jeg tror rigtignok, at dette Overstud forsvandt under Vejs, men Kommunerne fik dog Pengene. Det blev den Gang udtalt — jeg tror ogsaa fra den høje Regerings Side — at man meget godt saa, at mange Kommuner vare overbebyrdede, og at man paa forskellig Vis vilde søge at lette Kommunerne de Byrder, som hvilede paa dem. Her ved det ny Skolelovsforslag var der nu efter min Opfattelse i alt Fald for Røbstædernes Bedkommende god Grund til at lette Kommunerne den store Byrde, som de hidtil frivillig have paataget sig. Hvis jeg kunde faa en Stolelov, som jeg ønskede den, vilde jeg i Stedet for alle de Bestemmelser, som nu findes angaaende Røbstadskolerne, i den højtærede Ministers Sted have indsat en Paragraf i Righed med den, som er foreslaaet for Kjøbenhavn, at der skulde ydes et Tilskud til Røbstadskoler af en vis Størrelse,

medens man i øvrigt lod Udviklingen, som man ikke kan nægte har været i gode Hænder, gaa sin rolige og uforstyrrede Gang. Jeg vilde anse det for at være den heldigste Ordning; det, som Lovforslaget derimod nu byder Røbstæderne i Sammenligning med den hele store Udgift, er efter min Opfattelse for lidt, og det er en Ubillighed lige over for Røbstæderne, at de ikke faa noget mere. Efter de Oplysninger, som findes i Regeringsforslagets Motiver, Tillæg A, Sp. 1923—24, er Statens paaregnede Merudgift til Røbstadskolerne med et rundt Tal 200,000 Kr., medens den for Landets Bedkommende er 965,000 Kr. og endvidere 100,000 Kr. til Hjælp for trængende Kommuner, en Hjælp, som jeg antager for den aldeles overvejende Del udelukkende vil komme Landet til gode. Efter Lovforslaget, som det foreligger fra Regeringen, ville altsaa Røbstæderne og Handelspladserne, som tælle $\frac{1}{6}$ af Landets Befolkning, faa 200,000 Kr., medens Landet, som tæller $\frac{2}{3}$ af Landets Befolkning, vil faa 1,665,000 Kr., det vil sige, det er den forøgede Udgift, som man paaregner, at det af Regeringen forelagte Lovforslag vil medføre. Det vil altsaa, omsat paa anden Maade, sige, at Landet efter Regeringens Forslag til Dvhjælpsning af sit Skolevæsen vil faa 8 Gange saa meget som Røbstæderne, medens Forholdet, hvis man gaar efter Befolkningens Fordeling i Røbstæderne og paa Landet, burde være saaledes, at Landet fik 10 Dele, naar Røbstæderne fik 3. Jeg vilde altsaa, som jeg nærmere har berørt, have foretrukket, at Røbstæderne ved denne Lov vare blevne stillede saaledes, at der gaves dem et vist aarligt Tilskud til deres Skolevæsen, og at det selvfølgelig saa blev Statens Sag at paase, hvad jeg i øvrigt ikke tvivler paa vilde ske, at disse Penge ogsaa virkelig bleve anvendte til Skolevæsenets Fremme. Naar jeg skulde angive, hvilken Vættelse jeg vilde finde det rimeligt, at Staten burde give Røbstadkommunerne, saa vilde jeg sige: Lad det være f. Eks. 1 Kr. pr. Individ i Røbstæderne. Da Røbstæderne og Handelspladserne omtrent have 400,000 Indbyggere, vilde det Tilskud, som Statskassen derved vilde komme til at yde til Røbstadkommunerne, i Øjeblikket blive 400,000 Kr., og selvfølgelig maatte det vokse, efterhaanden som Bybefolkningen tiltog. Da det altid bliver klart, naar man oplyser sligt ved et Eksempel, som man kan give Detaillerne i, skal jeg tillade mig her at nævne, hvorledes dette Forhold vilde stille sig for den Kommune, som jeg har den Værdi at repræsentere. Vi udgave i dette Øjeblik i Odense i Vønninger til vore Lærere 90,000 Kr., til Bygningers